

L'Envelat

Una de les coses més típiques de les nostres festes majors vilatanes, és l'envelat. Es la primera cosa que hom veu quan va a festa major. El veu de lluny, des de la carretera, o del cim del camí, com un núvol inflat, estampit sobre la crosta de la terra. El veu esterrufat, ple de gallarets i banderoles, els colors vius dels quals formen bell contrast amb la volta blavosa del cel i la verdor gemada dels arbres. Sembla que or-gullós mostri als pagesos els bonics de festa major. El vent fa moure la seva vela i fa l'efecte d'una nau arrencada pel mestr-al de la immensitat de la mar i portada com per encant a la muntanya.

El seu voltant és atepèit de parades de fira i se sent un brogit de xerraires que criden els incautes per tal de fer-los esquitjar alguna moneda escaducera. Taules blanques que venen gelats; retratistes que es disputen la distinguida clientela ornamentant de la millor manera possible els seus estudis ambulants. Arran del portal, una renglera d'avellanaires, amb llurs sacs caragolats, mostren la fruita enfarinada i cendrosa; semblen una alegoria maquiavèlica de la justícia que va omplint amb el corn de l'abundància les butxaques dels compradors. Els tradicionals cavallets roda que roda, són capaços de marejar. De tant en tant, veieu un minyó que arriba pol-sinós amb un farcell a l'espatlla, on porta les sabates noves que han de servir-li per a mostrar les seves aptituds de sa-rauista. Les taules de la fletxa són un no parar, i els joves, amb les butxaques plenes de calderilla, fan cúa per tal d'om-plir de forats el surot negre que fa de «blanco».

L'entrar a l'envelat fa cert respecte; esdevé davant dels nostres ulls un vertader palau de bellesa; és el cenacle de les follies de la festa. Arreu de les seves parets, ornamentades amb cortinatges violats, pengen gelosies i serrells de color d'or; eures entremaliades de paper s'enreden sobre la coberta de les llotges, magníficament tapissades estil Lluís XV o Renaixement.

El sostre es un sostre movedís; sembla que senti el neguit de les parelles enamorades que dansen. Una renglera de llums curosaments enflocats, fan una disbauxa de claror que enllu-erna. La terra polsinosa de la plaça és magníficament encati-fada; llisquen amb suavitat les lluentes soles de les sabates acabades d'estrenar. L'orquestra, col·locada al mig, en una mena de trona gran de predicador, és el complement harmo-niós de l'opulent palau de cartró i llustrina.

I quan esdevé l'hora del ball, aquella hora esperada amb afany des de la festa major passada, tot és neguit, tot és follia. El que abans ens semblava un palau grandios, ara esdevé incapaç per a allotjar-hi tanta gentada. Els seients del voltant queden plens. Gairebé no se sent la música del pri-mer vals. Les comares comenten amb frenètica passió la his-tòria de cada una de les noies que ha estrenat un vestit més bonic que el de la seva filla. —Oh! Mira aquella! I encara deu el de l'any passat.... —La nostra no volem que vagi tan escotada.... —Aquell xicot de Barcelona que festeja amb la gran de cal Xic diuen que és un calavera!.... I criticant i mas-

tegant penjaments, els passen les hores, que el jovent aprofi-ta sense perdre'n un minut.

Pel mig de la rodona, colles de noies que festegen i fan broma; joves que es tornen vermells quan una noia els mira; mainada que salta enjogassada, entrebancant els balladors; parelles d'enamorats que busquen un reconet fosc on puguin dir-se totes aquelles coses dolces sense ésser destorbats. I els cridaners que venen agulles lluentes i «pendentifs» i pilotes d'aquelles que van i vénen i els carmel·lers, que criden com uns desesperats perquè llur negoci no els marxa prou a l'hora.

Les llotges, atepèides de públic. Però aquest és un altre públic. Pertany a un pla «superior». Aquesta «societat» viu un graó més amunt que la de baix. S'hi veu algun senyoret amb els cabells ondulats; nenes amb magnífiques «toilettes», llavis carminats, ungles llarguerudes. Un perfum barreja de «Violettes de bois» i «Varon Dandy» omplena aquella atmòsfera que vol ésser aristocràtica. Ornamenten els seients de les llotges grans senyores amb vestits de seda, carregades de collars i de joies lluentes; tant, que la figura queda a segon terme. Senyors panxuts que fumen «puros» de dos pams, carregats els dits d'anells i una rialla irònica a la boca. Uns comentaris bur-letes de menyspreu són el fil de les seves converses avorrides.

El poble, a baix, salta, balla, crida, expansiona l'esperit, despèn els diners arreconats durant la temporada, es mira amb il·lusió les sabates lluentes i la clenxa de barber plena de «cosmètic» i el vestit encarbonat, nou de trinca, que per tal de no esllanegar-lo no gosen ficar les mans a les butxaques. Les noies amb collarets lluents i vestits de color de carbassa, por-ten la cara enfarinada i fan olor de colònia de romani i de boles de naftalina. Dels uns als altres es creuen mirades de passió, plenes d'ingenuïtat; mirades que, en creuar-se, enrogeixen els rostres com si els haguessin clavat una bufetada. Alguns porten encara els llavis untats del rostit que han menjat per sopar, amanit amb fulles d'escarola blanca i oli de la citra novella; rostit de festa major, que si en queda suc encara en faran un bon arròs per diumenge... Les sogres, esterrufades, gaudeixen del goig que fa la seva parella, i senten envejota de les altres. Aquí, a baix, es respira aire pur de muntanya, de festa major vilatana, de cosa típicament casolana i nostra.

* * *

Seria difícil d'imaginar-nos una festa major sense envelat; ens semblaria que no és tal cosa, per més que ens esforcessim a creure el contrari.

Acabada la festa, l'endemà al matí, la plaça altra volta nua, plena de paperots i piles de fustes, cordes groixudes i rotllos d'estora. Les cases tancades fins a mig dematí; els car-rers plens de tristesa. Gats que s'estarrufen en els portals, simbolitzen la mandra que ha quedat de la festa. Uns camions escandalosos s'emporten l'envelat, el palau de bellesa, el ce-nacle de les follies de la passada festa, i fan via camí enllà, seguint la ruta d'un altre poble, d'una altra festa major, per a ésser testimoni de tantes coses.

Que bé deus conèixer la psicologia de les nostres festes majors vilatanes, estimat envelat, tu que copses de tan aprop les alenades més pregones de la seva ànima!.....

JOSEP FIGUERAS BASSET